

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

«Αν δέσουμε βέτο, θα φταΐνε οι εταίροι μας»

Η «ράχη των διατυπώσεων» αρχισε. Από αυπν θα κριθεί κατά πόσον οι «15» θα συμφωνήσουν στο Ελσίνκι ο' ένα αποδεκτό κείμενο για την υποψηφιότητα της Τουρκίας, κατά πόσον θα γίνουν δεκτοί οι ελληνικοί όροι και τελικώς αν θα αποδεχθεί η Τουρκία να την «συνδεύσει» στην ευρωπαϊκή πορεία της και η ενταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.

■ Το «ναί» ή το «όχι» της Αθήνας στο κείμενο των Συμπερασμάτων του Ελσίνκι θα επηρεάσει αναλόγως και τον ελληνοτουρκικό διάλογο, αλλά και τις ενδοκυβερνητικές και εσωκομματικές ισορροπίες μέσα στο ΠΑΣΟΚ, ενόψει μάλιστα της προεκλογικής περιόδου.

■ Στο επίκεντρο ο υπουργός Εξωτερικών Γ. Παπανδρέου και στην Αθήνα και στη Λευκωσία, αλλά και στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, αναζητά τροπικούς και μεθόδους που και τα εθνικά ζωτικά συμφέροντα θα εξυπηρετηθούν και δεν θα κλυδωνιστεί η ελληνοτουρκική προσέγγιση και σφέλος θα προσδώσει στο κόμμα του στις επόμενες εκλογές.

■ Επιδιώκοντας, λοιπόν, να «ριχοτομήσει τον κύκλο», ο κ. Παπανδρέου επισημαίνει ότι μια τελική, αρνητική, στάση της Ελλάδας στο Ελσίνκι, ένα βέτο στην υποψηφιότητα της Τουρκίας, θα έχει πρωτίστως ως αιτία, τη στάση των εταίρων απέναντι στα ελληνικά αιτήματα, που θα φέρουν και το μεγάλο μέρος της ευθύνης γι' αυτό.

■ Γνωρίζει ότι μία τέτοια εξέλιξη θα βάρυνε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά -συνυπολογίζοντας την επιμονή εταίρων και συμπαιών στην ελληνοτουρκική προσέγγιση- εκτιμά ότι η διμερής προσέγγιση θα εξακολουθήσει, «κατ' ανάγκην». Ίσο τι πιστεύει:

«Η τουρκική κυβέρνηση γνωρίζει, έχουμε ανταλλάξει απόψεις πάνω ο' αυτό, ότι δεν διαπραγματεύεται με την Ελλάδα και μόνο την υποψηφιότητά της. Και οι δύο πλευρές γνωρίζουμε ότι μία μη ικανοποιητική λύση στο Ελσίνκι και για την Ελλάδα και για την Τουρκία, οπωσδήποτε θα έχει έμμεσες επιπτώσεις και στην ελληνοτουρκική προσέγγιση. Αλλά η Ελλάδα πρέπει να διασφαλίσει τα συμφέροντά της. Πιστεύω ότι αυτό που έχουμε δείξει είναι μία πρωτοφανής, με βήματα θαρραλέα, προσπάθεια προσέγγισης με την Τουρκία, ενός διαλόγου σε θεματίς κοινού ενδιαφέροντος και εποικοδομητικής συνεργασίας με τους εταίρους.

«Αν αναγκαστεί η Ελλάδα να βάλει βέτο στο Ελσίνκι, θεωρούμε ότι πολύ μεγάλο ενδυνάμ. αν όχι τη συ-

«Το Ελσίνκι δεν είναι η τελευταία ευκαιρία. Υπάρχουν κι' άλλες προεδρίες και επομένως υπάρχει δυνατότητα να βρούμε καλύτερη λύση για τη σχέση Τουρκίας-Ευρώπης»

νολική- θα έχουν οι εταίροι μας. Πιστεύω ότι η προσπάθεια της Ελλάδας έχει αναγνωριστεί. Αν υπάρξει αρνητική εξέλιξη, τότε αυτή θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνοτουρκική προσέγγιση, αλλά πιστεύω ότι δεν θα χαθεί πλήρως η δυναμική.

«Υπάρχουν και άλλες προεδρίες στην Ε.Ε. και επομένως και δυνατότητες να βρούμε μια καλύτερη λύση. Ελπίζω όμως ότι οι διαπραγματεύσεις τις επόμενες ημέρες θα βρουν τους εταίρους έτοιμους να συμβάλουν σε μία περαιτέρω ενσχυσση της ελληνοτουρκικής προσέγγισης, με τη διασφάλιση των ελληνικών συμφερόντων. Αν το καταφέρουμε τότε η ελληνοτουρκική προσέγγιση θα πάρει και διαστά-

σεις μέσα από την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Αναφέρω ότι και ο κ. Τζεμ έχει πει ότι αν η Τουρκία καταστεί υποψήφια χώρα, τότε μία από τις πρώτες κινήσεις που θα κάνει, θα είναι να ζητήσει τη βοήθεια της Ελλάδας για τη μεταφορά εμπειρίας της σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής πορείας (οικονομικό, νομικό, διοικητικό κ.ά.). Αυτό σημαίνει μία δικτύωση της ελληνικής γραφειοκρατίας με την τουρκική, πράγμα που θα αποτελέσει ένα πιο στέρεο υπόβαθρο για τις μελλοντικές καλές γειτονικές σχέσεις...».

■ Πέρα ταύτα, μόλις πριν από λίγες ημέρες ο αρμόδιος για τη διευρυνση, επιτροπός Φερράντζεφ και η φιλανθρή υπουργός Εξωτερικών κ.

Λιπόνεφ επέμεναν ότι οι δεκατρείς εταίροι έχουν διαμορφώσει τη θέση τους για την υποψηφιότητα της Τουρκίας και κάλεσαν την Ελλάδα και τη Σουηδία να δώσουν τις τελικές αποφάσεις τους. Αυτό, λοιπόν, σημαίνει ότι υπάρχει ήδη «το μπλοκ των 13 εταίρων» απέναντι στην Ελλάδα; Επιφυλακτικός ο κ. Παπανδρέου επιμένει ότι:

«Εμείς δεν έχουμε δώσει την τελική συγκατάθεση μας και ούτε θα τη δώσουμε μέχρις ότου διασαφιστούν τα ζωτικά συμφέροντά μας και κατοχυρωθεί ότι η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας θα είναι προς σφέλος και της Ε.Ε. και της Ελλάδας και της Κύπρου, και βεβαίως της Τουρκίας. Έχουμε σαφώς αναλάβει τις θέσεις μας στους εταίρους, ξέρουμε τις θέσεις μας και όπως αναμένουν τη δική μας απάντηση, έτσι και εμείς αναμένουμε την τελική ανταπόκριση τους».

■ Επομένως, μέχρι τη Σύνοδο Κορυφής στο Ελσίνκι το ενδιαφέρον και η προσπάθεια εστιάζεται στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου των Συμπερασμάτων. Ο κ. Παπανδρέου επισημαίνει τα «ουσιαστικά στοιχεία» που πρέπει να έχει το τελικό αυτό κείμενο, ώστε να γίνει αποδεκτό από την Ελλάδα:

«Η γενική παρατήρηση είναι ότι εμείς θεωρούμε πως η υποψηφιότητα της Τουρκίας της δίνει την ευκαιρία να μπει «σε μια τροχιά νομιμότητας», όπως λέει ο πρόεδρος Κ. Στεφανουπουλος Διλαθνή, να διαμορφώσουμε το απαιτητικό πλαίσιο που θα συμβάλει στη βημα-βήμα προσέγγιση της Τουρκίας στη νομιμότητα και στις εσωτερικές υποθέσεις (π.χ. καταδίκη Οτσαλάν) και στη διεθνή οκακίερα.

«Εμείς έχουμε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ευρωπαϊκή προσέγγιση της Τουρκίας. Παραλλήλως, όμως, έχουμε και συγκεκριμένα θέματα που θέλουμε να ικανοποιηθούν, όπως οι καλές γειτονικές σχέσεις. Για μας είναι θέμα τροπού, φιλοσοφίας αντιμετώπισης των διμερών σχέσεων μέσα ο' ένα πλαίσιο δικαίου, ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, αξιολόγησης του Δικαστηρίου της Χάγης.

«Η Κύπρος είναι για μας βασικό θέμα, είναι και παραμένει η μεγάλη προτεραιότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Ηδη υπάρχει το κοινοτικό κερτίκινο ότι η Κύπρος επηρεάζει τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας. Αυτό πρέπει εκ νέου να αποτυπωθεί στα συμπεράσματα. Αλλά εμείς δίνουμε τώρα μια συνολική μαχη -ίσως την πιο σκληρή- να ενισχυθεί η ενταξιακή πορεία της Κύπρου. Και ο' αυτόν θα επιμελίζομαι.

«Βεβαίως υπάρχει ενδιαφέρον και από άλλες χώρες, π.χ. τη Σουηδία, για τα θέματα των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων και της εσωτερικής δημοκρατίας, τα οποία θα επηρεάσουν μακροπρόθεσμα τις εξωτερικές σχέσεις της Τουρκίας... Αυτό είναι τα μετωπία. Η αρχιτεκτονική του κειμένου των Συμπερασμάτων μπορεί να αλλάξει πολλαπλώς μέχρις ότου καταστεί ικανοποιητική για τα συμφέροντά μας. Αυτό είναι ένα από τα διαπραγματευτικά μας περιθώρια. Αλλά οι ελληνικοί όροι και αρχές πρέπει να εμφανιστούν στις τελικές δεσμευτικές προτάσεις».

■ Η Τουρκία όμως έχει καταπολεμήσει σαφώς ότι δεν δεχεται εμπλοκή του Κυπριακού στην υποψηφιότητα της στην Ε.Ε., αλλιώς δέχεται να μην την ενδιαφέρει η εξέλιξη αυτή. Είναι απλώς διαπραγματευτικό «τρικ» της Αγκυρας:

«Αυτό θα το διαπραγματευθούμε», λέει ο κ. Παπανδρέου. «Είναι γεγονός όμως ότι με όλους τους τροπικούς και οι εταίροι και οι σύμμαχοί μας, όπως οι ΓΓΑ, έχουν πλέον αναγνωρίσει τη συνδεση της πορείας της Τουρκίας στην Ευρώπη με τη διεκδίκηση των ελληνοτουρκικών διαφορών και την επίλυση του Κυπριακού. Άρα λοιπόν η Τουρκία γνωρίζει από τώρα ότι τα θέματα αυτά αποτελούν κοινότητα κερτιμηνό.

«Το Κυπριακό θα το βρούμε μπροστά τους, το έχουν μπροστά τους. Είναι πολύ πριερίωρο η Τουρκία να ζητά να είναι μέλος της Ε.Ε., η μεγαλύτερη πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων να θέλουν την Ε.Ε. και η Τουρκία να θεωρεί ότι η Κύπρος δεν μπορεί να γίνει μέλος. Το Κυπριακό, όμως, είναι ευρωπαϊκό πρόβλημα, πλέον».

■ Και στο εσωκομματικό μέτωπο τι γίνεται; Ο κ. Παπανδρέου θα δώσει την απάντησή στις επικρίσεις του Θ. Παγκαλάου:

«Πιστεύω ότι στο κυβερνητικό επίπεδο υπάρχει απόλυτη ταύτιση όλων των συνυπόθετων με την τακτική που ακολουθείται αυτή τη στιγμή. Είναι μία συνολική απόφαση, υπάρχει μία ευρεία συναίνεση».

«Όπως μέσα στο κόμμα εκκρίθη μία πολύ μεγάλη συζήτηση για την εξωτερική πολιτική. Οι εξελίξεις το τελευταίο διάστημα ήταν ραγδαίες. Η υποθεση Οτσαλάν και πως ήταν τότε οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, το Κοσόβο και πως δημιουργήθηκε η αίσθηση ότι οι δύο χώρες πρέπει να "τα βρουν" στην περιοχή τους, η επαναπροσέγγιση της Τουρκίας στην Ε.Ε. μέσα τις αποφάσεις που πήρε στη Σύνοδο του Λουξεμβούργου, όλα αυτά δημιουργούν την ανάγκη μιας μεγάλης συζήτησης μέσα στο κόμμα. Για να μπορούσαμε να αναλύσουμε τις νέες δυνατότητες και προοπτικές της χώρας μας, το πως μεταφράζονται σήμερα, μέσα στις συνθήκες που αλλάζουν, οι πολιτικές του Α. Παπανδρέου από το 1997».

■ Και στο Θ. Παγκαλάου; Του κρωστάει μια απάντηση:

«Είμαι πάντα έτοιμος για συζήτηση επί των εξωτερικών θεμάτων, και το έχω κάνει με το Θ. Παγκαλάου, τους πρώην ΥΠΕΞ, τους αρχηγούς των κομμάτων. Οχι, δεν είδα ουσιαστική πολιτική διαφορά στις θέσεις του Θ. Παγκαλάου. Στις δηλώσεις του παλιού δεν είδα ουσιαστική πολιτική διαφορά».

«Οι απιαιτήσεις του είναι σε προσωπικό επίπεδο, έχουν έναν αυτισμό οθμητισμού -ίσως κατανοητό- αλλά στη βάση τους δεν αποτελούν μια άλλη πρόταση ή αντιμετώπιση».